

УДК 378.141=111

Коваленко К. Г.

ВДНЗУ «Українська Медична Стоматологічна Академія», Полтава, Україна; E-mail: GAVRILJEVA_1986@; Тел. (0532) 2-97-14

КОНВЕРСІЯ ЯК ПРОДУКТИВНИЙ ЗАСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ У СУБМОВІ МЕДИЦИНИ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ)

Розвиток мови зумовлений значною мірою розвитком її словотвірної системи, появою нових словотвірних моделей слів, збільшенням або зменшенням їх продуктивності й багатьма факторами словотворчого процесу.

Теорія словотвору є одним з важливих розділів науки про мову, що вивчає як увесь комплекс засобів творення нових лінгвістичних одиниць, так і окремі структури й моделі в їх сучасному стані та в історичному розвитку. Мовознавці зазначають, що будь-яка мова не припиняє процес поповнення її новими словами. Саме тому словотвір відображає усі зміни лінгвістики, що відбуваються в наш час [1].

Ретельне вивчення й виявлення суттєвих сторін словотвірного процесу, що відбувається на сучасному етапі розвитку мови, є досить важливим й актуальним як у теоретичному, так й практичному планах. Результати наступних досліджень можуть бути використаними в практиці викладання іноземної мови студентам-медикам.

У працях з англійського словотвору досліджено багато його сторін й особливо структурно-семантичні властивості різних словотвірних способів й моделей.

Однак процес утворення нових слів, його особливості, екстралінгвальні і внутрішньолінгвальні причини, що зумовлюють словотвірний процес, – усі ці аспекти не досить достатньо вивчені й проаналізовані в лінгвістиці.

На сучасному рівні розвитку лінгвістики досить актуальним є дослідження окремих груп похідних слів, що забезпечує більш глибоке розуміння закономірностей мовної системи.

Метою даної розвідки є дослідити й проаналізувати особливості творення нових слів за допомогою конверсії, одного з основних продуктивних способів поповнення словникового складу мови. Оскільки за допомогою цього способу утворюються нові слова з певним лексичним й семантичним значенням змінюючи лише частину мови.

Конверсія є поширеним способом творення нових слів й притаманна багатьом мовам, але в англійській вона є більш вираженою. Конверсія характеризується за наступними критеріями: семантична залежність, діапазон використання, діапазон семантичного використання, фонетична форма. Конверсія має наступні види: лексична, граматична та дериваційна. Дериваційна конверсія є як процесом морфологічної трансформації основи, так і процесом повної зміни парадигми у вихідній одиниці або як наслідком повної зміни її морфологічної парадигми. Такий вид конверсії характеризується тим, що лексема з однієї частини мови переходить в іншу [1]. Наступним видом конверсії є лексична, яка виражає одну й ту ж саму дію з різних сторін. Граматична конверсія характеризується тим, що певні пари слів означають один й той самий смисл в залежності від контексту.

Основними різновидами конверсії є: вербалізація (утворення дієслів) а fall «падіння» – to fall «падати», а contest «спір, змагання» – to contest «змагатися, сперечатися», а cause «причина» – to cause «бути причиною, викликати», а nurse «медсестра» – to nurse «доглядати за хворим, дитиною», а scar «шрам, рубець» – to scar «рубцюватися», а search «дослідження, пошук» – to search «досліджувати, шукати»; субстантивація (утворення іменників) to help «допомагати» – a help «помічник», to screen «проводити рентгеноскопію» – a screen «екран, фільтр», to scrape «зіскоблювати, зішкрібати» – a scrape «зіскоб», to scab «колоти (про біль)» – a stab «укол»;

ад'ективація (утворення прикметників) commercial «реклама, оголошення» – commercial «рекламний, комерційний», human «людина» – human «людський», hollow «пустота, порожнина» – hollow «порожнистий», poison «яд» – poison «ядовитий», paper «папір» – paper «паперовий», law «закон» – law «законний», palsy «параліч» – palsy «паралізований»; адвербіалізація (утворення прислівників) kindly (*adj.*) «добрий, доброзичливий; приємний» та kindly (*adv.*) «доброзичливо, люб'язно»; sickly (*adj.*) «хворобливий, нездоровий; нудотний» та sickly (*adv.*) «хворобливо»; poorly (*adj.*) «нездоровий» та poorly (*adv.*) «мізерно, жалюгідно, погано» [2].

Варто зазначити, що при утворенні нового слова шляхом конверсії з твірною основою відбуваються наступні зміни: нове слово отримує іншу синтаксичну чи граматичну функцію (increase – to increase, decrease – to decrease, fracture – to fracture, paper – to paper); нове слово набуває інше лексично-граматичне значення (tap – to tap, sleep – to sleep, implant – to implant) [2].

Слова, які утворені за допомогою конверсії відрізняються не лише семантичним, а й стилістичним значенням. Наприклад, як показує аналіз конверсійних іменників, обсяг значень твірного слова є значно більшим, ніж похідного: a look – «the act of looking»; a find – «something found»; an affect – «the action which refers to an emotion or symptom»; fracture – «the act or process of breaking»; help – «a form of an assistance». Наведені вище приклади конверсійних іменників утворені від наступних дієслів: to look, to find, to affect, to fracture, to help. Варто зазначити, що утворення прикметників від іменників є також досить поширеним явищем у лінгвістиці. Наприклад: He kept the *fast* for a week (*noun*), Reena and Sheena are *fast* friends (*adjective*); The heart is *hollow* muscle (*adjective*), He has a *hollow* in his cavity (*noun*); There is a *hospital* in our town (*noun*), I was wearing *hospital* scrubs (*adjective*) [2].

Варто зазначити, що в англійському словотворі конвертуються здебільшого дієслова та іменники.

Конверсійні іменники у сучасній англійській мові утворюються в основному за двома моделями.

1. Модель V – N. Найтиповішим типом утворення іменників є той тип, у якому похідний іменник означає дію або випадок виявлення того, що виражає твірне дієслово, наприклад: to smear «брати мазок, мазати» – a smear «мазок», to place «розміщувати» – a place «місце», to moan «стогнати» – a moan «стогін». Також можливе утворення іменників, що означають місце, наприклад: to house «надавати житло» – a house «будинок, житло»; віддієслівних іменників зі значенням особи, щодо якої відбулася або поширилася певна дія, виражена твірним дієсловом: vaccinate – «робити щеплення» – «людина, якій ввели вакцину».

2. Модель Adj. – N. У сучасній мові функціонує досить велика кількість деад'єктивних іменників: the brief – 1) «короткий виклад, резюме»; 2) «інструкція перед виконанням завдання»; manual – «довідник», oral – «усний екзамен», dextral – «правша», ectylotic – «кератолітичний засіб», sound – «звук, шум», sore – «виразка, рана», surface – «поверхня», proof – «проба, перевірка», faint – «слабкість, непритомність».

Конверсійні дієслова в англійській мові утворюються за допомогою основної моделі:

1. N – V: eye (n) «око, погляд, думка» – to eye «розглядати, дивитися» (v); puncture «укол, пункція» – to puncture «робити пункцію, проколувати»; spit «слина, мокрота» – to spit «плювати, відхаркувати»; yawn «позіхання» – to yawn «позіхати»; wash «миття, промивання» – to wash «промивати»; salve «мазь, цілюща мазь» – to salve «змащувати маззю» [2].

Сучасна англійська мова багата на конвертовані пари (іменник-дієслово, дієслово-іменник, іменник-прикметник та ін.). Як спосіб для формування слів у сучасній мові медичного дискурсу конверсія є дуже продуктивним засобом й конвертовані пари можуть бути використані у процесі усного мовлення та і в інших сферах людської діяльності (медицина,

наука та ін.). Конверсія є продуктивним способом для утворення дієслів та іменників, а також для прикметників та прислівників. Утворення іменника від прикметника це процес набагато складніший, ніж конвертування прикметника від іменника. Це пов'язано з суттєвими змінами семантичної структури прикметника: значення якості нелегко перетворити на значення предмета.

Конверсія як спосіб творення нових слів шляхом деривації є досить поширеним у медичному дискурсі: transfer – to transfer; pant – to pant; faint – to faint та ін. Провідною моделлю утворення нових слів та термінів є модель N – V. Сучасна англійська лексика постійно збагачується шляхом словотворення, тобто творенням нових слів за певними словотвірними моделями.

Список використаних джерел

1 Алефіренко Л. Б. Семантична кореляція твірних та похідних основ у процесі творення конверсійних іменників сучасної англійської мови / Л. Б. Алефіренко // Філологічні науки: Зб. наук. праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Вип. 3 (6). – Полтава : ПНПУ, 2010. – С. 79-83.

2. Новий англо-український українсько-англійський медичний словник: близько 24 000 термінів / Упоряд.: Н. Р. Моркіна. – К. : Арії, 2010. – 489 с.

Реферат

Конверсія як продуктивний засіб словотворення у субмові медицини (на матеріалі англійської медичної термінології)

Коваленко К. Г.

Дане дослідження присвячено аналізу конверсії як продуктивного засобу словотворення сучасної англійської мови. Основну увагу приділено видам та різновидам конверсії, а також продуктивним словотвірним моделям.

Ключові слова: словотвір, словотвірна модель, семантична структура, конверсія.

Реферат

Конверсия как продуктивный способ словообразования субъязыка медицины (на материале английской медицинской терминологии)

Коваленко К. Г.

Данное исследование посвящено анализу конверсии как продуктивного средства словообразования современного английского языка. Основное внимание уделено видам и разновидностям конверсии, а также продуктивным словообразовательным моделям.

Ключевые слова: словообразование, словообразовательная модель, семантическая структура, конверсия.

Resume

Conversion as a productive process of word formation in medical sublanguage (based on English medical terminology)

K. Kovalenko

Higher State Educational Establishment of Ukraine “Ukrainian Medical Stomatological Academy”, Poltava, Ukraine, e-mail: GAVRILJEVA_1986@ukr.net

Introduction.

In linguistics, conversion is frequently called zero derivation. It is the creation of a word from an existing word without any change in form. Conversion is more productive in some languages than in others; but in English, it is a really productive process. Conversion can be characterized by the next categories as: the semantic dependence, the range of usage, the semantic range and the phonetic shape.

There are several types of conversion such as lexical conversion, grammatical and derived one.

The aim of the article is to analyze and investigate peculiarities of new word formation by conversion.

Materials and methods. It was used theoretical and practical basis of given results. There were used modern articles, textbooks and medical dictionaries which will help to find out the most productive ways of new words formation. Noun, adjective, verb stems were taken in order to get new word due conversion.

Results.

This linguistic question showed such productive results: conversion can be from verb to noun, from noun to verb, from adjective to verb, conversion from adjective to noun, conversion from adjectives to adverbs. The most productive word forming models of conversion are the following: *V. – N.* (to moan – a moan, to fracture – a fracture), *N. – V.* (an eye – to eye, a puncture – to puncture), *Adj.- N.* (hollow *adj.* – hollow *n.*)

Conclusions.

Lexical component of the language is an active process in the development of lexis of English. Lexical component of the English language is enriched by new words formation. Conversion is the most productive way of new words formation in modern English especially in medical terminology. This productive way of new words formation is important and necessary in order to renew semantic, lexical and grammatical meanings of each word.